

Merkwaardige mistflarden

Bert Keizer

Onder de verzamelnaam 'Juweeltjes' publiceren Paula Irik, Eva Smit, Sylvia van Rijn en Irene Kruijssen teksten van verpleeghuisbewoners op internet. De eerste drie zijn geestelijk verzorgenden, Irene is muziektherapeut. De setting is meestal een tafelgesprek. Men zit in een kleine kring en aan de hand van het seizoen of een verzoek of een gebeurtenis wordt er gezongen en gepraat.

Zij werden zo vaak getroffen door wat ze hoorden dat ze het gingen opschrijven en, weer wat later, gingen rondsturen. Vaak gaat het om een regelige opmerkingen, maar laatst hadden ze een lange die ik graag (met hun toestemming) aan u voorleg. Aan het woord is een oudere dementerende dame die met gemengde gevoelens om zich heen kijkt in het verpleeghuis. Er gebeurt van alles om haar heen. Er zijn vaak kleine, maar heftige ruzies, waar ze onthutst naar kijkt. Soms ru-ziet ze zelf ook mee.

Luistert u naar haar eigen woorden:

"Ik vind het fijn als we het zo hebben samen. Geen ruzie, het is merendeels leukigheid. Toch is het leuk, weet je wel, terwijl het toch een beetje..."

Soms komen mensen tot uitschieters, dat kan ik niet dragen.

Mensen kunnen soms zo moeilijk tegen elkaar doen. In hun hart willen ze wel – maar dan kunnen ze niet. Dan denk ik: mens, leef!

Het is soms wel moeilijk hoor.

En soms in enen gaat het goed.

Je moet soms een beetje bij elkaar komen en doen. En dan is het leuker.

Het kan soms heel moeilijk wezen.

Het is soms te mooi. Dan kun je er niet bij. Aan de ene kant vind ik het wel gezellig dat je vreemde mensen ziet. Ze zijn gewoon een beetje anders dan wij.

Soms kan ik zo razend worden en dan denk ik bij m'n eigen: laat maar gaan. Dan moet je gewoon denken: vooruit, laat maar waaien!

Maar soms kun je het niet verdragen. Net of dat je een kind bent.

Soms, mijn kinderen, dan kan ik dwars door ze heen draaien. Maar ja, daar schiet je toch niks mee op.

Soms hebben we gelijk, en aan de andere kant hebben we geen gelijk. Dat

blijf je altijd houden, daar kan je niks aan doen.

Soms wil je de hele wereld wel helpen, maar dat kan niet. Maar dan denk je: kan mij het schelen – ik heb hier genoeg thuis. Dan denk je: het is weer gebeurd. En dan in enen, hupsa, over het minste of geringste hebben ze ruzie. Het is makkelijk natuurlijk, het is dichtbij. Het is niet leuk, ik denk dat het overal is.

Soms loopt alles, soms loopt niks.

Soms loopt alles tegen mekaar in. Het is allemaal minder.

Soms valt het mee.

En soms lijkt het net of alles zo naar beneden komt. En als je nou achteraf kijkt, denk je: wat heb ik toch gedaan? Wat een gezeik. Maar soms kun je ze allemaal door elkaar rammelen."

Haar woorden nemen je moeiteloos mee in die halve verwarring, die merkwaardige mistflarden, waar dementen doorheen moeten kijken om de wereld te blijven zien. Wat mij treft in haar woorden is hoezeer het geestelijk leven van een dementerende bestaat uit korte sprintjes. Daar staat tegenover het onvermogen om geestelijk nog een lange wandeling te maken. Al gauw vergeten ze de route, niet alleen in hun eigen buurt, maar ook in de min of meer vastliggende geestelijke plattegronden die wij anders zo moeiteloos doorkruisen.

Hoezo 'geestelijke plattegronden'? Denk aan een boek, of een film, of een verjaardag, of een bruiloft, of een begrafenis, allemaal zaken waarbinnen dementerenden snel de weg kwijtraken. Met als gevolg dat ze nijdig worden of angstig en zich afvragen: Waar zit ik nou? Waarom ben ik hier? Waar gaan we heen? Hoe is dit eigenlijk begonnen?

Belangrijke vragen, de allerbelangrijkste vragen die je kunt stellen eigenlijk, alleen niet als je op een verjaardag zit of halverwege een begrafenisritueel.

Het verlossende van de 'Juweeltjes' is dat de schrijfsters keer op keer aantonen dat de wereld van dementen voor ons bereikbaar blijft. Dat er altijd die mogelijkheid blijft bestaan om goed gezelschap voor elkaar te zijn, in mijn ogen zo'n beetje het mooiste wat we voor elkaar kunnen doen.

Voor 'Juweeltjes' mail naar ikruijssen@cordaan.nl

Lees hoe het geestelijk leven van een dementerende bestaat uit korte sprintjes

